

Erdészeti birtokpolitika a gyakorlatban

A VADEX Mezőföldi Zrt. Fejér megyei állami erdőterületeinek nagy részén gazdálkodik összesen 19 ezer ha-on. Feladata, hogy megfeleljen az erdőtől elvárt hármas funkciónak, nevezetesen a gazdasági, a jóléti és a környezetvédelmi célnak. Az elvárással együtt azonban szinte kizárólag a gazdasági, elsősorban a faanyag tekintetében hajlandó az értékét megfizetni, és ebből a bevételből kell finanszírozni a másik két igényt is.

Föld – mint termelőeszköz

Az erdő a termőföld hasznosításának egyik formája, amely közgazdasági megfogalmazásban egy sajátos termelőeszköz, és a többitől eltérő tulajdonságokat mutat.

Az egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy a rendelkezésünkre álló földterület véges.

A termőföld helyhez kötött, térben nem mozgatható, a termelési és biológiai folyamatok összekapcsolódása jellemzi, továbbá nagyon eltérőek a minőségi különbségek, lassú tőkekörforgás stb.

A földnek, mint termelőeszköznek a többitől eltérő kiemelt tulajdonsága annak vagyonmegőrző képessége.

Földtörvény – birtokpolitika

Magyarországon az 1994. évi LV törvény adja meg a termőföldre vonatkozó előírásokat. A birtokpolitika mozgásterét elsősorban a föld tulajdonszerzésének szabályai határozzák meg, amely köztudottan jelenleg elsősorban 5. § magánszemélyeknek 300 ha nagyságú, vagy 6000 AK értékben engedi meg a földvásárlást, és teljesen kizárja 6. § a jogi személyeket.

Erdészeti birtokpolitika

Európa élen jár az erdészeti politika regionális koordinációja fontosságának a felismerésében, és 1990-ben létrehozta az Európai Erdők Védelmének Miniszteri Konferenciáját, amely azóta többször megismétlődött, és önkéntes kötelezettségvállaláson alapuló határozatokat hozott.

2004. évben a Kormány elfogadta a Nemzeti Erdőprogramot, amely széleskörű társadalmi egyeztetéssel jött létre, az erdővel való gazdálkodás hosszú távú céljait tűzi ki.

Ennek főbb pontjai:

- Állami és magánerdő-gazdálkodás fejlesztése.
- Erdőtelepítés és szerkezetátalakítás,
- Természetvédelem.
- Fenntartható vadgazdálkodás.

Racionális fahasznosítás

Az erdő sajátos szerepét jelzi, hogy – a termőföld egyik művelési ágaként – önálló törvény, az erdőtörvény szabályozza a hasznosítását az 1996. évi LIV. Ez a törvény már az európai jogharmonizáció jegyében született.

Az erdészeti birtokpolitikának kiemelt szerep jut a tartamos erdőgazdálkodás fenntartásában az EVT 3. § (1) bekezdésben külön deklarált nemzeti erdővagyon gyarapításában.

A környezet állapotának javítása érdekében támogatja az új erdőtelepítést, a meglévők fenntartását, védelmét. Minimális elvárás az, hogy az erdőterület ne csökkenjen.

Az erdőgazdaság jelenlegi jogi helyzete:

Az erdőgazdaságok jelenleg állami tulajdonban lévő földterületen gazdálkodnak ideiglenes vagyonkezelői szerződéssel. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy minden birtokpolitikai ügyben be kell kérni a tulajdonosi jogok gyakorlójától az engedélyt, még az erdőtelepítésekhez is. 2008. január 1-jével megalakult a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Így céggé vált is és a vagyonkezelte földek tekintetében is egy kézbe tartozunk. Az általunk kezelt földek után vagyonkezelési díjat kell fizetnünk a tulajdonosnak.

Az erdőgazdaságok a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága által elkészített 10 évre szóló üzemtervek alapján dolgoznak, amelyeket a korábban említett szempontrendszerek érvényesítésével állítanak össze, és az ebben szereplő kötelező előírásokat a gazdálkodónak maradéktalanul végre kell hajtani, akármennyibe is kerül.

Az alábbiakban a 100%-ban állami tulajdonú erdőgazdaság mindennapi életében felmerülő néhány birtokpolitikai problémát ismertetek, és azok megoldására tehető intézkedéseket.

Földvásárlás

A fenti törvényi ismertetés alapján egyértelmű, hogy jogi személy nem vásárolhat földterületet.

A legégetőbb problémát a törvényben is deklarált együttes földhasznosítás, koncentráció kialakíthatóságának a hiánya okozza.

Vannak beékelődő idegen tulajdonban lévő földterületek az általunk kezelt erőterületekbe, amelyeknek a hasz-

nosítása, megművelése probléma nekünk, probléma a tulajdonosnak.

Miután nem tudunk földet vásárolni, és a problémát véglegesen megoldani ezért az alábbi lehetőségekből választ-hatunk.

A/ Nem csinálunk semmit, és várunk hátha történik valami.

B/ Földbérleti szerződést kötünk hosszú távra.

Miután kényszermegállapodásról van szó, nem tudunk egyenlő piaci szereplőként tárgyalni, ezért adott esetben irreálisan magasra szökhet a bérleti díj.

Nemcsak a beékelődő területekre lenne szükségünk, hanem a gazdálkodásunkhoz szükséges egyéb terület megszerzésére is.

Jelentős korlát, hogy az erdőtörvényben deklarált erdőtelepítésre szánt szabad területet sem tudunk vásárolni, amelyen erdőt telepíthetnénk, pedig a környezetünkben számos erre alkalmas földterület lenne.

Van a térségben eladó erdő is, amelyet szakmailag jól tudnánk kezelni, de nem tudjuk megvásárolni. Erdő esetében a hosszú távú bérlet sem megoldás, hiszen az átvett vagyontárgy megőrzéséről gondoskodni kell, olyan állapotban visszaadni, amilyenben volt a bérbevételekor nem lehet. Így a későbbi jogi problémák, veszekedések, szakértői nyilatkozatok pro-és kontra történő háborújának elkerülése végett a bérleti hasznosítást nem tudtuk elfogadni.

Földeladás

A vagyonkezelési státuszról fakadóan értelemszerűen értékesítéshez nincs jogosultságunk. Gyakorlatilag erdő esetében a vagyonkezelési területünkön erdő értékesítése nem történt. Fejér megyében az önálló hrsz-ú kisebb, idegen területekbe beleékelődő, vagyonkezelő nélkül lévő erdőfoltok árverés útján történő értékesítése esetleg szóba jöhet, hiszen a megyénkben jellemző a szétaprózott erdőborítottság. Ezt jól jellemzi, hogy amíg az országos erdősültség 20%, addig a megye erdővel borított hányada csak 12%.

Területcsökkenéssel járó változás kizárólag a kárpótlás idején történt cégtünknel. Ekkor a 19 ezer ha erdőterületünkben mintegy 20 község határában összesen 300 ha.

Meg kell említeni, hogy volt olyan erdőgazdaság, ahol egy teljes erdészeti területét jelölték ki kárpótlásra, amely

aztán a tulajdonosi szétaprózottság okán erősen leromlott állapotba került.

Akkoriban nagy kereslet volt az erdők iránt, ebből fakadóan rengeteg osztatlan közös tulajdonú hrsz. alakult ki, amely aztán később gátja lett az erdők kezelésének. Sokan még máig sem tudtak eleget tenni az EVT előírásainak, és nem jelentkeztek be erdőgazdálkodónak.

Birtokösszevonási földcsere

Ez a forma működik magánszemély és az állam között is, azonban igen hosszadalmas.

Rengeteg előírást kell betartani, nagyon sok hatósági hozzájárulást kell beszerezni, több évig tart.

Van azonban pozitív példa is, amikor természetvédelmi célú közalapítvány által megvásárolt földterület cserélt gazdát a Zámolyi medencében védelemre tervezett állami erdőterületre. Ebben az esetben a szerződés gyorsan megszületett. Ez a tranzakció „a kivétel, amely erősíti a szabályt” kategóriába tartozik.

Szolgalmi jogok

Egészen az elmúlt időszakig hosszú eljárás előzte meg állami földterület igény-

bevételét vonalas létesítmények, adott esetben közcélú beruházások megvalósulásához. A kérelmező a vagyonkezelői hozzájárulás birtokában már a helyi MNV Zrt. területi irodájában tud a szolgalmi joghoz engedélyt kérni, így nagy örömeinkre ezzel az intézkedéssel sokkal gyorsabbá vált az ügyintézés.

Magánerdő-gazdálkodás

A magántulajdonú erdők többsége az 1989-es rendszerváltás után került személyi tulajdonba.

A mintegy két millió hektár erdőterületből 820 ezer ha van magánkézben, amelyben kisebbrészt egyéni gazdálkodók dolgoznak, nagobbbrészt azonban valamilyen társult formában erdőbirtokossági társulatok, gazdasági társaságok, szövetkezetek működnek.

Az egyéni gazdák átlagterülete 3 ha, erdőbirtokossági társulásoké kb. 100 ha, az átalakult régi szövetkezetek átlagterülete 230 ha.

A kedvezőtlen birtokszerkezet hátrányát is lehet kezelni az integrátori szervezettel valamilyen szinten. Ennek első lépcsője a szakirányítás, ezt követően az életképes üzemteret részben bir-

tokkoncentrációval, részben szolgáltatás nyújtásával, részben haszonbérlettel lehet elérni.

Hazánkban az egyéni gazdálkodó kivételével minden gazdálkodási formában elválik a tulajdonostól a gazdálkodás.

A vidék népességmegtartó erejének szempontjából fontos – nyugaton oly népszerű – családi gazdálkodás nem olyan erős, hogy arra hosszú vágásfordulóú erdőgazdálkodást alapozni lehessen.

A jövő útja lehetne egy lazább, a munkavégzésre alapuló szolgáltatás kialakulása, így a tulajdon megmaradhatna, és a munka is szakszerűen kerülne elvégzésre. Azt a szervezetet támogatást is magánszemélyre lebontva tudná igénybe venni.

Sajnos nálunk a közösségi gazdálkodás rossz élményei nagyon mélyek, ezért talán a nagyobb területtel rendelkező nagygazdák összefogásával lehetne indítani, amelyhez aztán – látva annak jó működését – csatlakozhatnának a kicsik is.

Emmerlingné Köhler Marietta

VADEX Mezőföldi Zrt.
igazgatási osztályvezető

Kittenberger Kálmán élete és munkássága

Az elmúlt esztendőben a Magyar Tudományos Akadémia és az Országos Magyar Vadászkamara szimpóziumot tartott a világhírű vadász életéről és munkásságáról. Az elhangzottakat a szervezők kiadványban tették elérhetővé az érdeklődők számára. A szerkesztő, *Fácányi Ödön* kiváló munkát végzett. Belelapozva a könyvbe, bizony számos tanulság horgad fel emlékeinkben, a magyar történelem tragikus elmúlt évszázadáról. Aki olvasta, olvassa a híres vadász kalandjait, csak keveset tud meg az igazi Kittenberger életéről, sorsfordító eseményekről, hazai közállapotokról. A kiadvány nem hiányozhat egyetlen vadászvénájú olvasó könyvespolcáról sem, mely beszerezhető az Országos Vadászkamaránál. Kuriózumként engedjék meg bemutatni a nagy vadász ezüst cigarettatárcáját (dóznit), mely e sorok írójának tulajdonában van.

Pápai Gábor

